

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Alapította: Józán Miklós

A budapesti unitárius egyházközség magyarkuti gyermeknyaraló telepének látképe.

András Tibor rajza

„Hozzád megyek Uram!”

Hozzád megyek... Ezt mondja az iskolásfiú és leányka, amikor most először kopogtat az iskola kapuján szeptember első napjaiban. Ajakán még ott ég az édes Anya csókja, mellyel a szülői házból útra bocsájtották. Lelkében még ott rezegnek a gyermek-álmok s gondtalan játék szép emlékei; de a hátizsákban már büszkén hordja az arany ABC-ét, amelynek harminckét betűjében benne van a világ tudósainak összes bölcsesége, a szentek üdvösséges imádsága, a hősök önfeláldozása és az isteni kijelentés csalhatatlan ígérete.

Igen! Mától kezdve már itt a komoly munka, a nagy feladat, amelynek során napnap után előkészül az Élet iskolájára. És óh, mily boldog az a gyermek, aki az iskola és az otthon egyetértő vezetése és gondoskodása mellett szerezheti meg azokat az alapismerteket, amelyekre egykor szüksége leend, hogy helytállhasson a legmagasabb követelményekkel szemben is. Testben-lélekben ép, munkabíró nemzedék így veheti magára és vállalhatja az elődök szent örökségét, amelyet csorbítatlanul fog megőrizni és tovább gyarapítani az utókor számára.

Szétszakíthatatlan láncolatban forr a világ és forrnak vele együtt a népek és a nemzetek. Ki mondhatná meg — még az Urnak titkos tanácsába is béavatva —, hogy mit tartogat számunkra a — jövő?

A jövő Isten kezében van. De amíg a gyermeki lélek romlatlan és keresetlen hite — az összes fokozatokon — ezzel az imádsággal lépi át az iskola küszöbét: „Hozzád megyek, Uram!”, — addig jogunk van bízni és reménykedni a magyar jövőben. Az iskola, így, az áhítat szentségében — templommá magasztosul, mintha angyali karok zengenék onnan felülről a századok hymnuszát... És valóban angyali karok harsonája adja tudtára a világnak, hogy itt egy sokképpen megpróbált, kereszthordozó nemzetség lakik, amely megbecsüli nagyjait, akik a történelem ítélszéke előtt tettek tanúságot az ezeréves magyar nemzet gondviselészerű küldetéséről.

Alljunk hát oda az iskola kapujába. Énekeljük mi is hittel, bizalommal, szárnyaló szeretettel, a gyermeksereg gyönyörű harmóniájával: „Hozzád megyek, Uram!” — s köz-

ben tegye ki-ki a kezét egy-egy mélabús, vagy virgonc iskolás fejére áldólag és megnyugtatólag, a Mester szavaival: „Ilyeneké a menyeknek országa!”

Ilyeneké — a magyar Jövő!

Józan Miklós.

ISTEN ELŐTT

Aratás után.

„A föld megadta az ő gyümölcsét, megáld minket az Isten, a mi Istenünk.”

Zsolt. 67.

Pár héttel ezelőtt még aratók dalától volt hangos a mező. A kemény munkás kezek alatt egymás után hullottak halomra a kékék. Zatkoló gépek özönnel ontják magukból a kenyérnek magvát, a pirosuló búzaszemek zengő áradatát... S a munkás ember az öszrehajló nyárutóban letarolt földjéről szívből fakadó hálával köszönti Istennek drága adományát: „A föld megadta az ő gyümölcsét, megáld minket az Isten, a mi Istenünk!” Az Isten teremtő jósága, gondviselő szeretete ismét beteljesedett rajtunk. Ez esztendőben is biztosítva van, asztalunkon áll, a mindennap kért, mindennap megadott áldott, puha kenyér... Amint a letarolt mezők felett megállok, elcsodálkozva Isten végtelen jóságán, a termőföld csodálatos életet-adó erején, gondolatban végig kísérem a kenyérnek útját... a búzaszem földbe jutásának a pillanatától, a vetéstől egészen addig, amíg a munkás ember asztalára kerül a „mindennapi kenyér”... Magam előtt látom az édes anyaföld szüz ölet, amint hivogató, váró önfeláldozással kínálja fel, tárja ki kebelét, földből fogant gyermeke számára. S az ember, a föld gyermeke megérti az édes anyaföld hívó szavát. Mérhetetlen rajongással rögzíti életét a földhöz... És a föld, melybe az édesanya-tejet sóvárgó gyermek mohóságával kapaszkodott az ember, melynek drága anya-testét annyiszor felvágta, vérét, tápláló nedűjét kiszívta, ringó aranykalász ruhába öltözik, hogy a mindennapi kenyér-szükség kielégítésének áldásával imára kényszerítse az embert... Az elvetett parányi búzaszem termő melegágyát, az emberi munka és szorgalom együttes életre hívó erejét az Isten megáldja. Napszemének melengető sugara, az ég csatornáinak üdítő harmata, elárasztja a rónákat, hogy csirát hajtson, szárbba induljon az élet: a mindennapi kenyér... A föld szerelmesének simogató tekintete naponként reménykedve pihen meg rajta... Fölötte zengő pacsirtadal s az az ember újjongó szívének a nóta szárnyaira bocsátott együttes himnusz, hívja, serkenti a betelje-

sülés felé a kenyér áldását... A munka, a szorgalom veti meg bölcsőjét... az ember simogató tekintete öltözteti... Isten bölcs gondoskodása gondjaiba veszi, megsokszorozza s úgy indítja el világhódító útjára a búzaszemet, hogy a közös ima és hálaadás, a munka és veríték együttes szent kötelékével összekösse, egymáshoz közelebb hozza a föld gyermekét: az embert. Így lesz a búzaszem, a kenyér az emberiség közös felmérhetetlen áldása.

Mindennapi imájában kenyeret kért Jézus is... imádkozni tanított a mindennapi kenyérért, mert hitte, hogy az emberiség közös szüksége: a kenyér s a mindennapi imádság közelebb hozza, testvérekké forrasztja össze a meghasonlott, gyűlölködő emberszíveket. Terített asztallá akarta átvarázsolni az egész világot. A „Miatyánk“-ban is arra tanított: „A mi kenyerünket add meg nekünk ma...“ Ne csak az én kenyeremet, hanem embertársaim kenyerét is — mindenkiét. Azokét is, akiknek nem termett. Oh, hányan vannak, akik nem vetettek és nem arattak! Azokét is add meg Uram!...

S ha ma végig zarándokolna a világon a mindennapi kenyér csodás színű nagy apostola, Jézus... ha bejárná a szegénység dohos, zug-utcáit, nyomortelepeit, elborult lélekkel kellene hallania a szenvedő éhezők panasza jajszavát s könnyes szemmel kellene látnia, hogy a mindennapi kenyér áldása átokká lett az emberek kezében. Látnia kellene, hogy míg az emberiségnek szenvedő, nagyobbik fele örök vándorbottal a kezében, a szükség és nélkülözés vándortarisznyájával a nyakában járja a megélhetés országútját, addig a búza, a kenyér koronázatlan fejedelmei, a telhetetlen kapzsiság világokat behálózó trösztjei, milliók könnye, verejtéke árából s fel nem használt feleslegükből hegyeket halmoznak fel... Százezer tonna számra süllyesztik a tenger mélyére a mindennapi kenyér drága testét, nehogy egy darabkával több jusson az éhező emberiségnek, mint amennyit a jól szervezett kapzsiság és az önzés kalbár szelleme kimért! Átokká lett az ember kezében a kenyérnek áldása, mert mérhetetlenül sokat akart belőle az egyik, hogy a másiknak falat se jusson...

Oh hány tétova, Istentkereső szem csak sóvár tekintetével simogathatja a kenyérnek áldását!? Hány Isten felé hiába összekulcsolódo kéz hull vissza naponként erőtlennül?... Hány embertestvérünk kér egy darabka kenyeret Isten nevében reménytelenül... ma, amikor a világ búzaszem és kenyér áldásával csordultig lehetne tölteni minden éhező, nélkülöző ember szíve vágyát, elérhetetlennek látszó kenyér-álmát...!? Mert termő ereje nemcsak a földnek: a szívnek is van. Nem csak a föld terem kenyeret: a szeretet is. Mily

csekélység egy darab kenyér a vándor tarisznyájában s még ez a darab is ezer darabra morzsolható. De e morzsák adják az életet, mely nélkül az utas, s a világnak sokezer vándora: az egész nagy embertársadalom élettelenül roskadna az árok szélére...

Meg kellene már egyszer értenie ennek a kenyér-átokkal megvert, vesztébe rohanó világnak, szívébe kellene égetni a kenyér hatalmasainak, élet és halál felett önkényesen rendelkező önző urainak, hogy azt nem azért teremtette az Isten, hogy egyesek nyereszkedési vágyainak legyen lealázó eszköze, hanem azért, hogy eljuttatva a föld minden részébe, fényt, derűt, áldást hintsen mindenfelé, ahol Isten gyermekei naponként összetett kezekkel így imádkoznak: „A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...“ Mert csak így lesz ismét a kenyér-átokból: áldás. Meg kell végre értenie mindenkinek, mert csak így, csak akkor fonódik össze a sok millió emberkéz egymás boldog megsegítésére, egymás föltétel nélküli önzetlen szeretetére. Meg kell értsük, hogy Isten a föld gyümölcsében, az elhullatott vereiték, a végig görnyedt nappalok munkájának a gyümölcsében azért áldja meg az ő gyermekeit, hogy alkalmuk legyen azoknak is, a lélek jóságában, a szív szeretetében való egymás megáldására. A föld addig is, minden esztendőben, újra meaadja az ő gyümölcsét, de Isten legszentebb áldása csak akkor száll reánk.

Füzesgyarmat.

Darkó Béla.

ESZMÉK VILÁGA

Tennivalóink.

A címet lapunk szerkesztője adta. Arra azonban, hogy felsoroljam mindazt a sok tennivalót, amit egyházi életünk föllendítése érdekében szükségesnek látok, nem vállalkozom. Nem egyszerűen azért, mert ez sokkal tágabb teret igényelne annál, amit ez a lap adhat. Épen ezért itt most csak egy pár dologra kell szorítkoznom.

A változott viszonyok arra kényszerítettek, hogy anyaszentegyházunk számára a csonka házban önálló alkotmányt szerkesszünk. A tervezet készen áll. Igazgató Tanácsunk magáévá tette és megerősítés végett a kormány elé terjesztette. A megerősítés után majd az új alkotmány rendelkezéseiből folyó intézkedések megtétele lesz legszorgosabb feladatunk. Az új alkotmány erős hitű, bölcs és egyházunkat nagyon szerető férfiak hosszú és megfontolt munkájának az eredménye. Hozzászóltak az egyházközségek is, véleményét mondott az egyházkör is. Sok módosításon esett át s így az anyaszentegyház közakaratóból született.

A jövődó sikerének a biztosítására azonban a jó alkotmány még nem elég. Nem kevésbé

fontos annak helyes gyakorlati alkalmazása és lélek szerint való betartása sem. A munkának ez a fele még csak ezután következik. Az új alkotmányoknak is, mint mindennek az egyházban, célja a hitélet megerősítése. Értékét végeredményben az fogja majd meghatározni, hogy milyen eredményt tud ebben a tekintetben biztosítani.

Régi igazság, hogy nagy célt csak együttes erővel és egyetértéssel lehet sikeresen szolgálni. Életkérdés tehát, hogy mi, akiket a gondviselés az Unitárius anyaszentegyház szolgálatába állított, lelkészek és világiak, közelebb jöjjünk lélekben egymáshoz, értsük meg és becsüljük meg jobban egyik a másikat, tartsunk rendet és fegyelmet sorainkban s alkotmányos fellebbvalójával szemben legyen tisztelettel és engedelmes-séggel mindenki. A széthúzás, a külön utakon való járás mindenütt megbosszulja magát. Az egyház életében pedig egyenesen megbotránkoz-tató lenne. A demokráciát sem szabad úgy értel-mezni, hogy azt csinálók, amit akarok, felelős-séggel és engedelmisséggel senkinek sem tarto-zom.

Az élet egy esomó kérdést vet föl, amelyekre egyházunknak is választ kell adnia. Jól vigyázunk különösen mi lelkészek arra, hogy a közvé-leményt ma annyira izgató politikai, társadalmi vagy gazdasági kérdésekre a nagy nyilvánosság előtt milyen feleletet adunk. A szószéket minden esetre kíméljük meg attól, hogy onnan adjunk kifejezést egyéni politikai nézetünknek. Onnan csak Jézus Krisztus tiszta és elegyítetlen evan-géliumának szent igazát szabad szólni, amely idők és hangulatok fölött áll. Azt, amit mon-dunk, nem egyéni véleményünknek, hanem anya-szentegyházunk álláspontjának minősítik s anya-szentegyházunkra vonhatnak belőle kedvező, vagy kedvezőtlen következtetést.

Nincs visszatetszőbb dolog, mint az, amikor ugyanarról a kérdéstről ugyanannak az egyház-nak két képviselője két ellentétes nézetet hirdet. Nem lehet szorgosabb teendők, mint egy egysé-ges, egészséges közszellem, közvélemény mielőbbi megteremtése. Az előnkbe torlódó nagy kérdé-sekre csak így tudunk majd egységes választ adni. Az egységes közvélemény kialakítása azon-ban nem úgy történik, hogy mindenki mástól a magam álláspontjának az elfogadását várjam. Nem szabad azt hinnem, hogy csak én vagyok minden igazság letéteményese. Aki az igazságot keresi, készen kell állania nemcsak a meggyő-zésre, hanem a meggyőzítésre is.

Nagy szükségét látom annak, hogy egyhá-zunk dolgainak felelős intézői időnkint a tanács-üléseken kívül is összejöjjenek, a felvetődő kér-déseket megbeszéljék, nézeteiket kicseréljék és irányelveket szabjanak. Itt van például az átté-resek ügye. Legyünk tisztában azzal, hogy az egyház csak addig él, amíg igazának erejével új híveket is tud a maga számára nyerni. Az egyház vagy gyarapszik, vagy visszaesik. Harmadik le-hetőség, megállás nincs.

Nemrégiben azzal vádoltak meg minket, hogy egy másik egyház belső bajait kihasználva, mintegy a zavarosban halászva akarjuk híveink lélekszámát gyarapítani. Szent hitvallásunkat a szeretetlenség hangján kezdték kritizálni. Az ilyen támadás nekünk nem árthat s csak azt teszi szánalmassá, aki azt gyakorolja, mert nincs semmi alapja, — igaztalan. Mindig az az egyház a hibás, amelyik híveit nem tudja megtartani és nem az, amelyiknek ajtaján az atyafiak lelki bé-két keresve kopogtatnak. Előttük ajtót nyitni keresztényi és hazafias kötelesség.

Vigyázzunk azonban, nehogy a lélekszámot faji tisztaságunk veszélyeztetésével növeljük. Konjunktúra hívekre nincs szükségünk. Eddig kevés lélekszámunk ellenére is mindig tisztelet-ben és megbecsülésben volt részünk, mert fajilag tiszták és hazafiságunkban erősek voltunk. A jö-vőben is kvalitásunkra kell mindenképp fölött vi-gyáznunk és azt nem szabad olyanok átvételével veszélyeztetni, akik csak érdekből akarnak hoz-zánk jönni, akiknek jelleme és lelki világa a miénktől teljesen elütő. Nem az a fontos, hogy hányan vagyunk, hanem az, hogy kik vagyunk és mik vagyunk.

S ha már a tennivalókról van szó, meg kell említenem, hogy vallástanításunk is reformra szorul. Az eddiginél sokkal több gondot kell for-dítanunk énektanításunkra. Megválasztandó kár-torunknak az egyházi énektanítás kell, hogy leg-főbb feladata legyen. Ősi anyaszentegyházunk hivatalosaival egyetértve új tankönyvekről kell gondoskodnunk, amelyek az ifjú lélek alaposabb ismeretével, nagyobb pedagógiai érzékkel iratnak meg és az Ó-Testamentum bemagoltatása helyett a magyar történelemből mutatnak fel olyan pél-dákat, melyek jó magyarok, valláserkölesi jelle-mek nevelésére alkalmasok. Amíg ilyent ezeréves nemzetünk történelmében is kapunk, ne menjünk kölesönért sehová! Még a tankönyveknél is fon-tosabb a vallástanítók személye. Nevelni csak jó példaadással lehet. A vallásos nevelés kilencven százalékában jó példaadás és legfeljebb csak tíz százalékában oktatás. Egyházunk jövője szem-pontjából legfontosabb feladat vallástanító lel-készeinkre vár. Olvan lesz a jövő generáció, ami-lyennek ők nevelik azt. Ezért igényel rendkívül gondos körültekintést az, hogy kiket alkalmazunk erre a feladatra, kikre bízunk drága kin-esünket, gyermekeink lelkét.

Ugyancsak ősi anyaszentegyházunk hivata-losaival egyetértve kell gondoskodnunk unitárius vallásunkat szélesebb rétegekben ismertető ira-tokról is. A magyar társadalom elfogulatlan és gondolkozni szerető része, — s hála Istennek, a többség ilyen, — mindig rokonszenvezett azokkal a hitigazságokkal, melyeket anyaszentegyházunk van hivatva hirdetni. A lehetőségeket azonban nem használtuk ki eddig kellően. Alaptalanul állította egy különben testvér felekezet lelkipász-tora, aki saját híveit sem tudta megtartani, hogy az unitárius vallás hittartalma szegény. Szegény

és szájalomra méltó az az ember, aki mások vallásos meggyőződését szeretetlenül kritizálja és leszólja. Őrizzen meg minket az Isten attól, hogy mi valaha ebbe a hibába essünk, vagy hogy bántást bántással fizessünk. Az unitárius vallást épp az teszi mások előtt is rokonszenvéssé, mert azt tanítja, hogy minden ember vallásos meggyőződése szent és azzal szemben feltétlen tisztelettel tartozunk.

Ez az igazi unitárius szellem kell, hogy megszabja egyházpolitikánkat is más felekezetekkel szemben. Ha valaki kővel dob meg, dobd vissza kenyérrel... Ez azonban semmiesetre sem azt jelenti, hogy igazunkat elhallgassuk és birtokállományunkat bárkivel szemben is meg ne védünk, mert ez esetben Isten ellen vétkeznénk, aki a talentumokat sáfárkodás céljából mi reánk bizta. Nem jó testvér az, aki csak addig szeret, amíg semmit sem csinálunk, a ránk bízott talentumokat eltékozoljuk és azok előtt, akik lelkük békéjét nálunk keresik, az ajtót bezárjuk.

Híveink lelki gondozása terén is sok a tennivalónk. Nem szégyen, ha bevalljuk, hogy e tekintetben minket, lelkipásztorokat mulasztás terhel. A pástorkodás szép feladatát nem tudtuk eddig hiánytalanul betölteni. Tegyük róla, hogy ezután másként legyen.

Ősi unitárius erényünk gyakorlására, az összetartásra és a kölcsönös segítségre is mi kell, hogy híveinknek is példát adjunk.

Az ősi anyaszentegyházzal való örök lelki egység ápolása és erősítése annyira nyilvánvaló kötelesség, hogy talán emlegetni is fölösleges. Csak addig élünk, amíg az erdélyi atyafiakkal törhetetlen lelki egységben maradunk. Külföldi testvéreinkkel, főképp az angolokkal és az amerikaiakkal is lehetőleg még szorosabbra kell fűznünk a testvéri viszony szálait, mert ebből nemcsak egyházunknak, hanem hazánknak is mérhetetlen haszna származik. Az unitárius és más felvilágosult keresztény egyházak világszövetsége 1940-ben, amikor a Koháry-utcai templomunk is jubilál, a jelek szerint Budapesten fogja nagy nemzetközi kongresszusát megtartani. Megrendezésénél jöjjön majd segítségül mindenki, mert hazájának is szolgálatot tesz vele.

A tennivaló sok. Itt most csak egynéhányat érintettem. Nem is annyira azokat, amiket tennünk kell, hanem azokat, amiket halogatni vagy elmulasztani, — ha élni akarunk, — nem szabad.

Dr. Csiki Gábor.

HŐSÖK, EMBEREK

Emerson.

Ez év folyamán nem történt és nem történik meg Unitárius gyűlés vagy konferencia széles Amerikában anélkül, hogy megemlékezés ne esnék 1838. július 15-éről, mikor is *Ralph Waldo Emerson*, egyike a három legnagyobb amerikai unitáriusnak, a camb-

ridgei egyetem teológiai fakultásának záróünnepélyén híres beszédét tartotta. E beszéd, melynek korszakalkotó jelentősége volt, és amely egy új utat nyitott meg az amerikai szabadelvű kereszténység életében, még ma, száz év után is olyan időszerű, mint azon a napon, melyen elhangzott. Röviden így lehetne megfogalmazni e beszéd meghatározását: egy prédikáció a prédikátorokhoz a prédikációról.

Emerson 1803-ban Bostonban született. *William Emerson* lelkész fia, aki 1821-ben a *Harvard Egyetem Teológiai Fakultásáról* lelkészi diplomát nyert. 1832-ig folytatta lelkészi működését, mikor is az egyház és az egyházat képviselő papság iránti elégedetlenségében visszavonult a szószéktől. 1836-ban adta ki első füzetét, melyben szellemi függetlenségre szólítja fel az amerikai gondolkozókat az európai irányzatok szolgái követése helyett. Ez azonban csak előkészítője volt a talajnak ahhoz a beszédéhez, melyet 1838-ban a *cambridgei egyetem teológiáján* végzett növendékeihez intézett. Az egyetem vezetősége, az egyház képviselői és az utrainduló lelkészi kar előtt kritika tárgyává tette beszédében a történelmi kereszténységet, a szervezett egyházat és a papságot.

A *Keresztény Egyház évszázados tévedése*, Emerson szerint, elsősorban az, hogy *Jézust* kiemelte az emberek sorából és így elidegenítette tőlünk. Másodsorban, hogy az isteni kinyilatkoztatást a multban megtörténtnek tanítja, ahelyett, hogy a kinyilatkoztatás folytonosságát hirdetné személyes tapasztalatokon keresztül. A prédikátorok nagy tévedését pedig abban látta Emerson, hogy a vallást élettelen formák, tradíciókon keresztül magyarázzák és az egyéni lelket, az emberi természetet, mint a vallás és erkölcs egyedüli igaz forrását elhanyagolják.

Emerson azonban nem csak kritizált, hanem tanácsot is adott és utat is mutatott. Szerinte a papság van hivatva arra, hogy az egyházat megújítsa, a kereszténységet élő vallássá és a vallást élő valósággá tegye. Az isteni lélek az egyén életében az az erő, mely az egyént erkölcsi lényé teszi, mely az igazi vallás intuitív forrása és az emberi társadalom alapja. Emerson eszméje a fiatal prédikátorok lelkében megértésre talált, de a hivatalos egyház vezetői elítélték érte. Sokan félremagyarázták tanítását és Isten tagadásával vádolták, amiért az emberi természet isteni eredetét és magasrendűségét védelmezte. Ezután a félreértés és erős kritika után Emerson újból visszavonult minden nyilvános szerepléstől. A mag azonban, melyet elvetett, lassan csirázni kezdett és ma, száz év után, beszéde minden szabadelvű keresztény lelkében visszhangra talál. Emerson eme beszéde az amerikai unitárius egyházi irodalom egyik

klasszikus példánya, mely elhangzásának százéves évfordulóját büszkén ünnepli az amerikai unitárius egyház, mely ünneplésben mi magyar unitáriusok is méltán osztoztunk.

Boston.

Szánthó Vilma.

KÖNYVEK

„A mi unitárius örökségünk.”

Ezt a címet adta Dr. Wilbur, a Pacific School for the Ministry lelkészképző intézet professzora annak a könyvnek, melyben a szabadelvű kereszténység történetét megírta. Az eredetileg angol nyelven írott könyvnek most jelent meg magyar kiadása Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanár fordításában.

Az eredeti angol könyv 495 oldal. Magyar kiadása megvan toldva 89 oldalas függelékkel, 163 drb. képpel, a fordítónak itt-ott sorokra terjedő megjegyzéseivel s oldalszáma 429. Az Iratterjesztő mesterileg takarékoskodott betűvel, hellyel és pénzzel.

Mi is tehát a mi unitárius örökségünk? Milyen feleletet ad ez az új, minden tekintetben figyelemreméltó könyv erre a kérdésre? A türelmetlenség üldöztetései elszemvedése és a tiszta Jézusi kereszténységhez törhetetlen ragaszkodás leírásai követik egymást s adják meg a könyvben oldalról-oldalra a kérdésre a feleletet. A türelmetlenséggel, megalkuvással, sötétséggel szemben világosságot hirdető és magának életet követelő vallási eszme élethalálharcának leírása ez a könyv.

A történetírásnak az a művészi írója, aki a türelmetlenségnek is megnyugtató, elfogadható, emberi magyarázatát adja. (L. Servét esetét.) Olyan unitárius történetíró munkája ez a mű, kinek tudása és magasfokú ítélőképessége az egész kötetten át versenyre kelnek egymással. Írója az üldözés létjogosultságát el nem ismeri, mert aminek értéke maradandó, azt üldözés meg nem semmisíti, ami pedig könnyű, üres, súlytalan, az magától megsemmisül. Ezt a földtekén szétszórt történelmet teszi szervessé és sokszor egyetlen mondatával hozza közel Wilbur mihozzánk.

A fordító Szent-Iványi tanár maga is járatos az unitáriusok világában. Szóval a történelem megtalálta fordítóját. Szent-Iványi olyan dolgokat fordít és ír, amiket nagyrészt, mint maga Wilbur, szemével látott, füleivel hallott és kezeivel tapintott. Végén a könyv függelékében maga is történelmet ír. Megírja a szabadelvű kereszténységnek háború utáni történetét. Megírja az unitárius misszió történetét s leírja a világ unitárius szórványait. S ha a misszióknak ebből a leírásából megfogalmazzuk a misszió elméletét, itt

is találkozunk a felfogás magasságában Wilburral. Nem csekély érdeme fordítónak 163 drb. képnek összegyűjtése s a kötetbe felvétele, ami a könyvet érdekesség tekintetében eddigi unitárius kiadványaink fölébe emeli.

A könyv tele van tanulsággal, erővel, étellel. Ajánljuk különösen szórványban élő híveinknek s mindazoknak, akik tiszta képet akarnak nyerni arról, hogy az eszmék harcában milyen eredményeket ért el az unitarizmus. Kapható az Unitárius Iratterjesztőnél; Budapest, V., Koháry-u. 4.

Kiss Sándor.

KRÓNIKA

Kocsord

Kocsord a csonkaszéki unitarizmus legfiatalabb eklézsiája. Egy születő valóság, a cselekvés bizonyossága. Lázasan iparkodik, hogy templomot építhessen. Hogy mit jelent hajlék nélkül lenni, azt csak az tudhatja, akinek feje fölül valami vihar elsodorta a fedelet. Kocsordon pedig hajléktalanok voltak eddig az unitárius lelkek.

Száz meg száz tervet szöttek, hogy a semmiből valamit varázsoljanak. Oh, nem a semmiből, mert hiszen Istenen kívül erre más nem lehet képes, — semmiből valamit csinálni egy a teremtéssel. Volt valamijük hát? Igen, a lélek mélyén élt a hitük s ez már valóság volt — a reménylett dolgok valósága. Ott égett a szemekben, lángolt a zsoltárokból s csöndes éjszakákon álmokkal tápláltak. Terveket szöttek s hitük, — mi egyidős velük és nem időközben szerzett, kölesön vett valami volt, — megerősödött. Isten hallotta a zsoltárt és az imádságot, látta, hogy bizonyos tettek Róla s az Ur bebizonyította, hogy aki imádkozni tud és szokott, annak erejét megketőzi, álmait valóra váltja. Így lett egy újraéledő hitből szemmel látható valóság.

Július hó 31-én meleg családi ünnepély keretében dr. Csiki Gábor budapesti lelkész helyezte el az épülő templom alapkövét. A kocsordi hívek örömmel osztották meg boldogságukat a közelben lakó hittestvérekkel, kik ez alkalommal sem mulasztották el, hogy felkérassék őket. Az ünnepély után az egyházközség megvendégelte a kedves, sorsuk iránt érdeklődő hittestvéreket.

Augusztus 14-én újra kedves vendége volt az egyházközségnek. Dr. R. Dexter amerikai testvérünk vett részt istentiszteletükön. Az állomáson a presbitérium fogadta s felvirágozott szekéren — úgy, ahogy Erdélyben is szoktuk — díszkapu alatt a parochiára kísérték. Megtekintette az épülő templomot, annak részletrajzaiban gyönyörködött. Szép székes templom lesz, melynek tervét Szinte László műszaki főtanácsos testvérünk készítette el s lankadatlan buzgalommal vigyáz a kivitelezésre.

Istentisztelet után Kereki Gábor az egyház-

község. szolgálattévő lelkésze köszöntötte Dr. R. Dextert, ki meleg hangon válaszolt az amerikai unitáriusok nagy családjának nevében, hangsúlyozva, hogy igérettel figyelik azoknak minden léptét, kik most már tagjai a nagy unitárius hit-családnak. Dr. Csiki Gábor budapesti lelkész tolmácsolta a híveknek ezt a meleghangú üdvözlést. Dr. Dexter néhány órai ottartózkodás után visszautazott Budapestre, de a hívek kedves egyéniségének emlékét szívükbe zárták kitörölhetetlenül.

H I R E K

A második nemzedék

kérdései kerültek az érdeklődés előterébe a magyarok világtalálkozó tanácskozásain. A második nemzedék, melynek nem egy tagja már csak apai, vagy csak anyai ágon magyar származású, feltétlen ragaszkodik ősi földjéhez, s hazájának tekinti ma is a magyar nemzet közösségét, de kéri és kívánja azt, hogy sorsdöntő kérdéseit értsük meg, másképpen látó szemének tekintetét is ismerjük el helyesnek, s adjuk meg neki azt az életlehetőséget, melyet kíván saját magának.

Egyházunkban a második nemzedék csak most került ki az iskolák padjairól. Egyre szaporodnak a fiatal egyháztagok sorában azok, akiknek erdélyi hagyományai nem azonosak édesapjuk és édesanyjuk könnyes emlékeivel, s velük együtt, de tőlük bizonyos tekintetben különböző arcot mutatnak a nálunk lelkük békességét megtalált alföldi magyarok csoportjai. A második nemzedék egyik hazajárt tagja elmesélte azt, hogy mit látott, és sokat másképpen vett észre, mint ahogyan mi azt megfigyelni szoktuk. Idehaza is állítsuk be egyházi életünkben megfelelő helyre azokat is, akik unitáriusságukon keresztül itatódnak át az erdélyi szellemiség szabadságszeretetével, s akiknek idő kell arra, amíg teljesen megértenek minket.

Az ősz folyamán meginduló különféle munkákban támogassuk azt a törekvést, melyet ez a második nemzedék épített ki magának a Konfirmáltak Szövetségében és másutt is, hogy az idő teljességében, amikor szükség lesz rájuk az egyházi élet kormányrúdjá mellett is, egységes és szellemében és eszményeiben is ősi tradícióinkhoz ragaszkodó lehessen és maradjon unitárius életünk.

Ferencz József.

RÁDIÓ KÖZVETÍTÉSI Istentiszteletünket szeptember 18-án délelőtt 9 órakor a Koháry utcai templomunkból. A szolgálatot József Miklós püspöki vikárius végzi. A nyár folyamán júliusban Bartók Géza polgárdi, augusztusban Barabás István lelkészek voltak rádióközvetített Istentiszteleteink igehirdetői.

ISKOLAI ÉVMEGNYITÓ Istentiszteletet tartunk Koháry-utcai templomunkban, szeptember hó 11-én délelőtt 9 órakor, ahol vallásoktatásban részesülő tanulóifjúságunk — a budapesti lakosok — megjelenni tartoznak. A szolgálatot Barabás István lelkész végzi.

ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁN, augusztus hó 20-án, melyet az aug. 18-án Székesfehérváron tartott országgyűlés iktatott be nemzeti ünnepeink sorába, — ahol egyházunk képviselőjében József Miklós püspöki vikárius, felsőházi tag vett részt — minden templomunkban ünnepi Istentiszteletet tartottunk. *Budapesten* Barabás István és dr. Csiki Gábor, *Pestszentlőrincen* Pethő István, *Hódmezővásárhelyen* Biró Lajos, *Füzesgyarmaton* Darkó Béla, *Debrecenben* Ferencz József, *Kocsordon* Kereki Gábor, *Dunapatajon* Benedek Gyula, *Polgárdiban* Bartók Géza lelkészek szolgáltak.

VITÉZ LÁZÁR JÁNOS DR. presbiterünket miniszteri tanácsossá nevezte ki Magyarország Kormányzója. Magas előléptetéséhez örömmel gratulálunk.

FÉRFI KONFERENCIÁNKAT szeptember hó 7 és 8 napjain tartjuk meg Magyarokuton. Szeptember 7-én délután avatjuk fel dr. Iván László emlékezetét megörökítő márványtáblát és Szentábrahámi Mihály püspöknek szobrát, melyet Benczédi Sándor székely szobrászunk készített. 8-án Istentiszteletet tart dr. Csiki Gábor lelkész. Az előadást dr. Kozma Jenő egyházközségi gondnokunk tartja. Tavalyi konferenciánkat folytatva, az idén a lelki elmélyülés gondolatkörében fogunk elmélkedni. Indulás szerdán 7-én, d. u. 2-17, vagy 8-án reggel 6-17 órakor a nyugati pályaudvarról Magyarokut megállóhelyre. Visszaérkezés 8-án este 10-16 órakor. A konferenciái ellátás díja 4 P, csak egy napra 3 P. Utiköltség oda és vissza 4-40 P. Jelentkezni a lelkészi irodán lehet, írásban, vagy telefonon.

SZÁNTHÓ VILMA okl. unitárius lelkész, angliai és amerikai sikeres tanulmányútja után most van hazatérőben, és Koháry-utcai templomunkban szept. 4-én végzi a lelkészi szolgálatot. Egyben örömmel közöljük lapunk olvasóival, hogy benne az amerikai-magyar unitárius barátság értékes oszlopot nyer, amennyiben menyasszonya Harrington Donald amerikai unitárius lelkésznek, akit egyháza egyéves európai tanulmányútra küldött. Esküvőjüket a jövő nyáron Erdélyben tartják meg. Isten gazdag áldása legyen eljegyzésükön s eljövendő boldogságukon egyaránt.

A **DEBRECENI KOLLÉGIUM** négyszázados ünnepségeire egyházunk is hivatalos meghívást nyert és okt. 5. és 6-án a gyűléseken József Miklós püspöki vikárius képviseli a magyarországi unitáriusokat.

WERESS ÁKOS mérnök előadást tartott a balatonszárszói református faluvezetőképző tanfolyamon, ahol Balázs Ferenc egykori mészki lelkészünk munkásságát ismertette.

A MAV-TELEPI PROTESTÁNS IMAHÁZBAN újabb megállapodás szerint minden hónap első és harmadik vasárnapján délután 4 órakor tartunk Istentiszteletet. Erre különösen a tizedik kerületben s annak környékén lakó híveink figyelmét hívjuk fel. Az Istentiszteletek látogatása a kerületben lakó gyermekek részére, akik templomainktól távol laknak — mindenkire egyformán kötelező. Örömmel tapasztaljuk, hogy a kis imaházban Bodóczy G. Sándor gondnok vezetésével egyre gyarapodó számban gyűlnek össze környékbeli híveink.

ŐSZI HÁLAADÓ Istentiszteleteinket úrvacsoraszóval egybekapcsolva, szeptember hó 25-én tartjuk meg. A Koháry-utcai templomban reggel 9 órakor prédikál: *Barabás* István, úrvacsorai beszédet mond: *Józan* Miklós, a Hőgyes Endre-utcai templomban prédikál: *dr. Csiki* Gábor, úrvacsorai beszédet mond: *Ferencz* József, pestszentlőrinci templomunkban, délelőtt 11 órakor prédikál és úrvacsorai beszédet mond: *Pethő* István.

HARMINC PENGŐ nem elképzelhetetlenül nagy összeg, még egy fiatal ember költségvetésében sem. De felmérhetetlen értéke van akkor, amikor a hála és az elismerés küld el harminc pengőt a szeretetmunka oltárára. Egyik fiatal emberünk, aki egyházunk vezetői támogatásával jutott nemrégiben állásba, legelső havi fizetéseinek egyikéből juttatott harminc pengőt, hogy ennek révén egyik szegény gyermekünket Magyar-kúton nyaraltassuk. Cselekedete beszél önmaga helyett és példája szolgáljon másoknak is buzgó követésre.

GYERMEKNYARALTATÁSUNK véget ért, két gyermektáborban 41 fiút és 37 leányt nyaraltattunk. A leányegylet táborában 15 leány vett részt. A Gyermekvédő Liga nyaraltatási akciója révén is 10 gyermeket tudtunk nyaraltatáshoz juttatni. A maga rideg számszerűségében is ezek olyan adatok, melyek elismerést érdemelnek. A nyaraltatásról szóló jelentésünk Keblé Tanácsunk ülése elé kerül, s ezután lapunk legközelebbi számában részletes ismertetést adunk akciónkról és elszámolunk a kapott adományokról.

ANGOL EGYHÁZI FŐTANÁCSUNK évi rendes gyűlésén új elnököt választott dr. R. F. Rattray cambridgei lelkész, volt leicesteri egyetemi professzor személyében. Dr. Rattray neve az angol filozófiai irodalomban előnyösen ismert, szélesműveltségű, ismert szónok, akinek személyisége mindenképpen alkalmas ennek a felelősséggel teljes állásnak betöltésére. A magyar unitarizmusnak őszinte barátja, akinek templomában lapunk szerkesztője néhány évvel ezelőtt meghívása folytán Istentiszteletet is tartott.

HOLLANDIAI EGYHÁZI KONFERENCIÁN Józan Miklós püspöki vikárius, az elnöki tanács tagja és Ferencz József lelkész vettek részt. Az ifjúsági szervezet gyűlésén résztvett Bardócz Vilmos Brassai egyleti elnök is. Mindkét mozgalom tanácskozásairól legközelebb beszámolunk.

DÁVID FERENC EGYLETÜNK, szeptember hó utolsó napjain, valószínűleg 29-én, az erdélyi püspökszentelésre utazó külföldi delegátusok részvételével a Misszió Ház templomában ünnepélyt rendez, ahol az előadást *dr. H. Faber*, a nemzetközi unitárius szövetség titkára, holland lelkész fogja tartani. A részletes műsort idejében közölni fogjuk.

VENDÉGEINK

MARIA VAN EVERDINGEN festőművész, a holland remonstráns egyház tagja, résztvett Perczelné Kozma Flóra leányegyletünk magyar-kuti nyaralásán, s egyik ott rajzolt, öreg akácát ábrázoló szép képét táborunknak adományozta. Magyar-kútról erdélyi testvéreink látogatására utazott tovább.

TWINN KENNET liverpooli angol unitárius lelkész felesége kíséretében erdélyi és magyarországi unitárius testvérei meglátogatására használta fel nyári szabadságát. Azok közé a kevesek közé tartozik, aki nemesak velünk, hanem nyelvünkkel is komoly odaadó szeretettel foglalkozik s a két nagy unitárius történetíró, az angol Gordon és az amerikai Wilbur nyomdokain haladva magyarul tanul, s eddigi tanulmányai alapján, beszédét magyarul mondotta el azokban a gyülekezetekben, ahol alkalma volt megfordulni. Magyarországon meglátogatta *fűzesgyarmati* gyülekezetünket, ahol templomi ünnepély keretében tartott beszédet, s ahol a gyülekezet nevében *Darkó* Béla lelkész üdvözölte. Meglátogatta *magyarkuti* táborunkat és fiainknak mesélt az angol unitárius táborok életéről. Hisszük, hogy továbbra is támogatója és barátja marad a magyar unitarizmusnak.

DR. DEXTER ROBERT, az amerikai unitárius egyház külügyi osztályának igazgatója látogatott el hozzánk s felkereste kocsordi gyülekezetünket is. Budapesten az 1940-ben itt tartandó unitárius világtalálkozó ügyében folytatott tárgyalásokat, melyeket szeptember hó végéig dr. H. Faber központi titkár fog tovább folytatni.

CATHLEEN SCHURR, az amerikai unitárius leánymozgalom tagja, dr. Lathrop gyülekezetének munkása látogatott el körünkbe. Magyar-kútra tervezett látogatását az eső mosta el.

GRANUM-JENSEN OLGA dán orvostanhallgató résztvett a debreceni nyári egyetem előadásain és felkeresett budapesti templomunkban, elhozva a kopenhágai unitárius gyülekezet üdvözlését.

ROBINSON ALSON és felesége, valamint Hoagland Robert amerikai unitárius lelkészek az idei nyáron harmadízben látogatták meg fővárosunkat. Hoagland lelkész, aki az amerikai unitárius egyház külügyi osztályának tagja, két vidéki gyülekezetünket, Kocsordot és Dunapatajt is fel akarta keresni, csak barátjának közbejött betegsége akadályozta meg ebben. A jövő évben ő is a debreceni egyetem nyári előadásainak hallgatója lesz.

PHILIPSON RALPH wallaceyi angliai unitárius lelkész is arra használta fel nyári szabadságát, hogy felesége társaságában felkeresse erdélyi és magyarországi unitárius hitrokonait. Erdélyben volt iskolatársa, dr. Kiss Elek egyházi főjegyző kalauzolta.

VIDÉK

DR. ORMOS PÁL orvost választotta meg a hódmezővásárhelyi egyházközség gondnokává, Debrecenbe történt elköltözése miatt lemondott dr. vitéz Kozma György kir. közjegyző, gondnoka helyébe. Az új gondnokot szeretettel üdvözljük hivatalában, s reméljük, hogy jó világi pásztor lesz annak a nyájnak, ahol hivatali elődje mintaképe volt a szolgáló és áldozatkész világi papoknak.

BÉKÉSESEN aug. 28-án úrvacsoraosztással egybekapcsolat Istentiszteletet tartott Darkó Béla lelkész.

GYULÁN, szeptember hó folyamán, később meghatározandó vasárnapon úrvacsoraosztással egybekapcsolat Istentiszteletet tart Darkó Béla lelkész.

ERDÉLY

KOLOZSVÁRON — értesülésünk szerint — október hó 2-án tartják meg dr. Varga Béla megválasztott és megerősített püspök ünnepélyes felszentelését. A következő napon az új püspök szenteli fel a szépszájú fiatal lelkészi nemzedéket, akik 1934. óta — a legutóbbi székelykeresztúri szentelés óta, — nyertek rendes lelkészi állásba kinevezést. Az ünnepségeken az angol, amerikai és más országok unitárius egyházai is képviselik magukat.

DR. KOVÁCS LAJOST nevezte ki dr. Varga Béla püspök a sepsiszentgyörgy-kilyéni unitárius társ egyházközségek lelkészévé. A diesőszenzmártoni gyülekezet új pásztorra az ötvenévi szolgálat után nyugalomba vonult Gvidó Béla esperes-lelkész utódként Lukács Sándor, ravai lelkész. Mindkettőjük beiktatása szép ünnepélyesség mellett történt meg a nyár folyamán.

ARADON ÉS TEMESVÁRT unitárius leányegyházközségek alakultak a tavaszon, s egyelőre a bihar-nagyvárad gyülekezetéhez csatlakoztak, és ott Komjátszegi Géza lelkész pásztorolja őket. A megszervezés munkájában kivette részét

dr. Kiss Elek egyházi főjegyző, aki résztvett az aradi alakuló istentiszteleten és gyűlésen. Aradon Sz. Jakab Géza hírlapíró, Temesváron Gotthárd Áron gyárigazgató a megválasztott gondnokok. Mintegy 300—400 unitárius hívünk él ma ezekben a fontos erdélyi ipari gócpontokban, melyek egykoron a budapesti eklézsia szórványai és leányegyházai voltak, ahol hosszú éveken keresztül Józán Miklós püspöki vikárius pásztorolta őket. Örömmel tölt el mindnyájunkat, s különösen az aradi és temesvári unitárius gyülekezeti munkában személyesen is résztvett s most itt élő híveinket, hogy újra unitárius élet van ott, ahol már a XVI. században Karádi Pál munkássága idején „az alföldi püspök“ körül számos virágzó gyülekezetünk volt. Adja az Isten, hogy most is szép jövő előtt álljanak. A két leányegyházközség a főhatóságtól egy missziói lelkész kiküldését kérte, s hisszük, hogy munkábaállása nem fog sokáig késni.

JOBÁGYFALVÁN, ottani kevés számú leányegyházközséget alkotó híveink új templomot építettek 200.000 lej költséggel, erejüket meghaladó áldozatkészséggel. A templomhelyet Nagy Jenő birtokos adományozta, és a gondnok és tanító, Balog Pál és Boros Mózes itt is előljártak az adakozásban. A gyülekezet lelkésze Máthé Zsigmond, fáradságot nem ismerő pásztorra négy gyülekezetbe szétszórt híveinek. Munkásságát ismerték el és tisztelték meg, amikor dr. Varga Béla püspök, dr. Kiss Elek főjegyző és a marosköri papok és felekezeti tanítók teljes számban vettek részt a még pünkösdi másodnapján megtartott felszentelési ünnepségeken.

HIVATALOS RÉSZ

Sz. 338—1938.

MEGHIVÓ.

A budapesti unitárius egyházközség Keblé Tanácsa 1938. szeptember 23-án (pénteken) d. u. fél 6 órakor a tanácsteremben

ÉVNEGYEDI RENDES ÜLÉST

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1938. szeptember 1.

Dr. Kozma Jenő s. k. Józán Miklós s. k.
gondnok. lelkész-elnök.

Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Ima, biblia-olvasás. 3. Jegyzőkönyvhitelesítők. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. Képviselő az erdélyi püspökbeiktató ünnepen. 6. Kántori állásra beérkezett pályázatok. 7. Előterjesztés a fővárosi hitoktatói állás betöltésére. 8. Jelentés a hollandiai vallásos konferenciáról. 9. Nevelési bizottság jelentése. 10. Gazdasági bizottság jelentése. 11. Időköz-

ben érkező ügyek. 12. Indítványok (írásban — előre!)

NB! Nevelésügyi bizottság: IX. 19. d. u. 1/26 órákor.

Gazdasági bizottság: IX. 21. d. u. 1/26 órákor.

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉST a kántori állás és a fővárosi hitoktatói állás betöltése tárgyában egybehívjuk a templomba 1938. szeptember 25-én (vasárnap) d. e. 11 órára, az őszi hálaadás megünneplésével kapcsolatban. *Istentisztelet*: d. e. 9 órákor.

Budapest, 1938. szeptember 1.

Dr. Kozma Jenő s. k. Józán Miklós s. k.
gondnok. lelkész-elnök.

LELKÉSZI NYUGDIJALAPRA f. évi június és július folyamán beküldött kegyes adományokat az egyház nevében hálás köszönettel nyugtázom: Häutler György és dr. Havas Béla, Magyaróvár 20—20 P. Perselygyűjtés, Misszióház 12 P 80 f. Nyíregyházi szórvány 10 P 50 f. László Albert dr., Pécs 10 P. Perselygyűjtés, Pestszenterzsébet 6 P 22 f. Fekete Ernő, Győr 5 P 10 f, dr. Bognár Dénes, Ihász Sándor és vitéz Filep József 5—5 P. Perselygyűjtés, Koháry-u. 2 P 34 f. Gmehling Róbert, Kádár Ferenc, dr. Nyirő Gézané, Benedekfi Elekné, B. Bessenyő Zsigmondné, B. Pál Mária és Mezei István, Szolnok 2—2 P. Réthy János és Pécsi Albert 1—1 P. Összesen: 117 pengő 96 fillér, mely összeg a szent cél érdekében kamatozik az Országos Központi Hitelszövetkezetben, Budapest, V., Nádor-utca 22. sz. Az *Unitárius Lelkészi Nyugdíjintézet* címén az intézet a saját csekk-számláján (8486) is elfogadja az oda közvetlenül beküldhető esetleges további adományokat. Csak a középső szelvényre írjunk reá rövidítve ennyit: „Nyug.“

Ajánlom az ügyet a Híveknek ország-
szerte megértő gondoskodásába és szeretetébe.
Szíves üdvözlettel:

Budapest, 1938. aug. 15.

Józán Miklós
püspöki vikárius.

313—1938.

Pályázati hirdetmény.

A budapesti unitárius egyházközség 1938. évi június hó 9-én tartott közgyűlésén hozott határozata alapján pályázatot hirdet az újonnan rendszeresített *kántori* (énekvezér) állásra.

Az állásra pályázhat unitárius vallású és kántori, vagy ennél magasabb zenei képesítéssel bíró feddhetetlen életű egyháztag.

A megválasztott kántor köteles:

a) a budapesti egyházközség templomaiban, — püspöki vikárius rendeletére más egyházközségekben is — *Istentiszteletek* alkalmával az éneket vezetni és az orgonázást vé-

gezni, az egyházi énekeket a presbitérium által meghatározott időben iskolába járó tanulóknak és a felnőtteknek is tanítani, azokkal gyakoroltatni, énekkart szervezni és vezetni; más egyházi szolgálatoknál (esketés, temetés) szükség szerint a kántori teendőket ellátni.

b) Egyházi vegyeskart szervezni egyházi, magyar és székely dalok művelésére, valamint temetési énekkart is.

c) Egyházigazgatási feladatok végzésében, hivatalos elfoglaltságának mértékéhez képest segédkezni, a lelkész törvényszerű utasításait követni.

A kántor javadalmozása:

1. évi kettőezernégyszáz (2.400) pengő fizetés és évi hatszáz(600) pengő lakáspénz, mely összeget előlegesen havi egyenlő részletekben az egyházközség pénztára fizeti ki;

2. esketések és temetések alkalmával az érdekeltek által a kántor részére juttatott díjak, valamint az énekkar előadásai és szereplései alkalmával befolyó tiszta jövedelem 50%-a;

3. más egyházközségbe való kirendelése alkalmával készkiadásainak megtérítése.

A pályázni szándékozó köteles sajátkezűleg írt és aláírt pályázati kérvényét 1938. évi szeptember hó 15-én d. e. 12 óráig személyesen vagy postán ajánlott levélben a következő címre beadni, illetve beküldeni: *Unitárius lelkészi hivatalnak, Budapest, V., Koháry-u. 2—4. szám, II. emelet.*

A pályázati kérvényhez a következő okmányokat kell csatolni: születési-, esetleg házassági bizonyítványt, tanítói és kántori vagy ennél magasabb zenei képesítést igazoló oklevelet; ha a pályázó alkalmazásban van, feltes hatóságának szolgálati bizonyítványát annak igazolásával, hogy a pályázó fégyelmi vagy bűnvádi eljárás ítélet hatálya alatt nem áll és ezenkívül orvosi bizonyítványt.

Az elkésve érkező és kellőleg fel nem szerelt pályázatok figyelembe nem vétetnek.

Az egyházközségnek jogában áll a pályázót a választás előtt próbaéneklésre és orgonázásra meghívni. E meghívásnak eleget nem tevő pályázó a jelölésnél mellőzhető.

A választást a presbitérium jelölése alapján az egyházközség eszközli e célra összehívandó rendkívüli közgyűlésen.

A megválasztott jelölt megbízatása ideiglenes jellegű és annak hatálya csak egy évi próbaidőre szól. A próbaidő letelte után a véglegesítés kérdésében az egyházközség közgyűlése határoz. A nem véglegesített pályázó az őt egy évi próbaidőre megválasztott egyházközséggel szemben semmiféle címen jogigényt nem támaszthat.

Budapest, 1938. VII. 29.

Józán Miklós
lelkész, elnök,
püspöki vikárius.

Az 1938/39. iskolai esztendő vallástanítási beosztása.

1. A Budapesti Unitárius Egyházközség nevében felkérem a tekintetes Igazgatóságot, hogy a vezetése alatt álló iskolában az 1938/39. tanévre beiratkozott *unitárius* vallású tanulók névsorát és lakcímét a fent nevezett egyházközség lelkészi hivatalának: V., Koháy-u. 4. szám alá írásban megküldeni sziveskedjék.

2. Iskolai évet megnyitó ünnepélyes istentiszteletet a szülők jelenlétében Koháry-utcai templomban *szeptember hó 11-én, vasárnap délelőtt 9 órakor* tartunk. Kérem a tekintetes Igazgatóságot, hogy utasítsa az unitárius tanulókat, hogy ezen az istentiszteleten mindnyájan jelenjenek meg.

3. Egyben értesítem, hogy unitárius vallástani órákat a következő helyeken adunk:

a) B u d a p e s t e n :

- I., Attila-u. 1. állami gimnázium, kedd délután 1—4.
- II., Medve-u. 5. polgári iskola, szerda délután 2—5.
- II., Lórántffy Zsuzsánna-út 3. református leánygimnázium, csak az intézet növendékei számára, később megállapítandó órában.
- III., Lajos-u. 1. polgári iskola, kedd délután 4—6.
- IV., Cukor-u. 6. elemi leányiskola, kedd délután 4—6.
- V., Koháry-u. 4. egyházi tanácsterem, kedd délután 5—7, csak középfokú iskolák felső osztályú növendékei számára.
- V., Koháry-u. 4. egyházi iroda, vasárnap délelőtt 10—11. csak iparos és kereskedő tanoncok és vidéken lakó bejárók részére.
- V., Szemere-utca 3. elemi iskola, kedd délután 2—5.
- VII., Barcsay-u. 5. állami gimnázium, csütörtök délután 3—5.
- VIII., Dugonics-u. 17. elemi iskola, csütörtök délután 2—5.
- IX., Bakáts-tér 12. elemi iskola, szerda délután 2—5.
- X., Százados-út 6. polgári iskola, hétfő délután 3—5.
- X., Szent László-út 6. polgári leányiskola, szerda délután 2—5.
- X., Üllői-út 118. elemi iskola, csütörtök délután 3—5.
- XI., Fehérvári-út 10. polgári iskola, kedd délután 2—4.
- XIII., Gömb-u. 53. elemi fiúiskola, péntek délután 2—6.
- XIV., Ajtósi Dürer-sor 37. Erzsébet nőiskola, csak az intézet növendékei számára később megállapítandó órában
- XIV., Aréna-út 25. polgári leányiskola, hétfő délután 2—5.
- XIV., Telep-u. 32. elemi leányiskola, szombat délután 3—5.

b) P e s t v i d é k i v á r o s o k b a n :

Budafok, később megállapítandó helyen, növendékek a lelkészi hivatalban jelentendők be.

Csepel, Templom-téri polgári iskola, szombat délután 1—3.

Kispest, Hungária-úti II. sz. elemi iskola, péntek délután 2—5.

Pestszenterzsébet, Erzsébet-utcai elemi iskola, csütörtök délután 2—5.

Pestszentlőrinc, állami lakótelep, unitárius tanácsterem, hétfő délután 2—5.

Rákospalota, Máv. telepi elemi iskola, kedd délután 2—4.

Sashalom, Kossúth-téri elemi iskola szombat délután 2—3.

Ujpest, Szent István-téri I. sz. polgári iskola, péntek délután 2—4.

4. Az *iparos és kereskedő tanoncok*, bármelyik vasárnap délelőtt 10 órakor a Koháry-utcai lelkészi hivatalban nyernek beosztást vallásoktatásra, ha az itt felsorolt vallásoktatási csoportokat elfoglaltságuk miatt nem látogathatják.

5. Felhívom a tekintetes Igazgatóság szives figyelmét arra, hogy a tanulók nem tartoznak feltétlenül abban a kerületben vallástanításra jelentkezni, amelyben iskolájuk van, hanem járhatnak olyan vallástani csoportba is, amely *lakásukhoz legközelebb működik*.

Budapest, 1938. augusztus havában,

tisztelettel

Barabás István

unitárius lelkész

A BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR Iparosok és Kereskedők Köre 1939. év tavaszán munka- és árubemutatót rendez. Arra kérünk minden önálló unitárius iparost és kereskedőt, hogy a közös cél és saját érdekében is, kapcsolódjon bele mielőbb az előkészület munkájába. Elgondolásaikkal és terveikkel jelentkezzenek minden vasárnap délelőtt a Misszió Ház templomában tartandó Istentisztelet utáni értekezleten, vagy kedden este fél 8 és 9 óra között (IX., Hőgyes Endre-u. 3. sz.) az egyesületi teremben. *Birtalan* Lajos, elnök.

Szerkesztői üzenetek

Lapunk legközelebbi száma szeptember hó 15-én jelenik meg. Lapzárta: szept. 10-én.

Többek érdeklődésére közöljük, hogy az egyes cikkekben kifejtett állásfoglalás az illető cikkek íróinak egyéni nézetét és elgondolását ismerteti, s az nem minden esetben azonos egyházunk hivatalos állásfoglalásával.

Istentiszteleti sorrend 1938. szeptember hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	4	d.e. 9.	Szánthó Vilma
" "	11,25	" "	Barabás István
" "	R. 18	" "	Józan Miklós
IX, Hőgyes Endre-u. 3. (Misszióházi) (Rákos-utca)	4,11,25	d.e. 10	dr. Csiki Gábor
	18	" "	Ferencz József
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	4	d.u.4	dr. Csiki Gábor
" " "	18	" "	Ferencz József
C) Pestkörnyéken:			
Pestszentlőrinc— Unitárius templom . .	4,11 18,25	d.e. 11 " "	Pethő István Pethő István
D) Vidéken:			
Debrecen-Hatvan-u. 24 Unitárius imaház . .	4	d.e. 10	Ferencz József
Dunapataj— Unitárius templom .	11	de.10.du.?	Ferencz József

Nb! Aláhuzott dátumokon urvacsoraosztás. — Egyházi adó befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. Pénztáros: Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: délelőtt 9—1., délután 4—6. Pénzbeszedők: pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkeszi nyugdíjalapra küldött adományokat is. — Egyházközségünk csekszámlájának száma: 30.400. —

A jó bevásárlás előfeltétele, a meg-

**bizható
üzlet**

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

ferri és női szövetek, selymek, sifon, és vászonárak, mértékutáni férfi fehérneműek stb.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban

Telefon: 188 — 660.

Hittestvéreinknek árendedmény!

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalom

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.

Unitárius hittesivéreim támogatását kérem.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Utánaküldés kizárva!

Uj cím:

Felelős szerkesztő és kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 110-651

Előfizetési díj egy évre 4—P, amely beküldhető a 30.400 számú postakarékpenztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség A „Hivatalos rész” c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza